

Paul Kaaritan Titus Ati'o

Di'oraz kaarita daua'o

Titus uruu Paul minauda'uitapauzonii na'iki uminka'u kapam. Panaadon uchi'ikapan nii utuma ipai amazada kawana'ati ukowaadapakizi ii aka Kaimana'o Kuwai Jesus Christ dau'u.

Kaina'a paran baoko a'o udaru'o manawun katonaru, Crete kia'o udakotapa-kao. Kaina'a iriba pidannao kawiiizi-tinpan na'ii. Uruu idi Paul na'iki Titus makon na'iti itukapa'anan mishidainao. Dobata sondii ina'ia'akan, uruu dauna'an Paul dobatan naa koshan. Mazan Titus na'ii zii uwa'akan, uaipan idi uzaamatan pidannao kazowautapa'o nii wuru'u na'ii'akainao kidaz choochinao. Na'iki ukaminka'uta kizi na'iainao kazowautapan choochi.

Kotua'iki zaa uruu dauna'an, uru'u naa Paul saadan kaarita Titus ati. Uaipan pakaminka'utanuzu pakowaadan ida'an u'ati na'apam nii ukazowautapan wuru'u choochinao, uawunuutapanii kidaz. Na'iki ukowaada-kidan u'ati na'apam nii pidannao kazowautapa'o choochi taapinan. Na'iki ukowaadan u'ati na'apam nii utominapa-kidan pabi'i kida pidannao choochi ii: wuru'u tunarunao-tinpainao kidaz, pa'inainao daonaioranao, poitoruinao, maskonnao-tinpainao, na'iki

pa'inainao zunnao. Aizii utokon ii, ukowaada-kidan u'ati na'apam nii ipai mishidainao mashaapan.

Kaarita buutinpan kida

Kaarita sakadin-kizi *1:1-4*

Choochi zowaunaanao zaamata-kao *1:5-16*

Pabi'inaaka kida'o kaudin-kizai choochi ii *2:1-15*

Mishidainao ma'ozakada-kao na'iki ikakinao-kao *3:1-11*

Kaarita katokonota-kao *3:12-15*

¹ Di'oraz kaarita õgaru Paul di'iki'o, Tominkaru poitoruz, na'iki Jesus Christ apostlen. Õzaamata-kao na'iki õdyuuda-kao kaminka'uta'o nii Tominkaru zaamataniinao papidanannao nii, õkowaada kizi ï'ati kaimanaiman wuru'u mishi'o na'iki sakitapa'oraz pa'an parada-karu, mishi kizi ïmishidan uruu kaimanaiman, ïmashaapa kizi na'iki ïsha'apatin kizi Tominkaru aipan kawana'ati.

² Uruu parada-karu kida kawana'ati wataapan wanyukunuu, waaipan idi wazaamatan wuru'u taa'azoo-kariwaiz wa'ati, wakakupa-kinaa nii karikaonan. Mishi Tominkaru aonaa mariidinauzo mani uruu. Kotua'a naa amazada sakadinan ua'ii, udi'itinpan pataan dau'u papidanannao ati wuru'u kakupa-kinaiz.

³ Ukau'an paaitanii kamoo kawana'ati'ora'a naa aizii uaida-kidan wuru'u pataa'azooniaz aimaakan, kaimana'o kuwai kowaadapa-kao ida'ana'a naa pidannao ati. Aizii wuru'u kaimana'oraz kuwai taa-kao õgaru ati, õdobata-kidan nii pidannao ati. Ukau'an ipai parada-karu oo kaimana'o kuwai wuru'u õkowaadapanii

kidaz, Tominkaru wakazannaatapiki dyuudan kawana'ati'o wuru'u ōkowaadapanuz uparadan.

⁴ Aizii di'i ōsaadan kaarita pugaru Titus ati'o, ōdaniitapaniaz, pumishidan idi tuukii, wuru'u mishi'oraz kuwai, ōmishidaniaz kapam.

Marii Tominkaru waDaru, na'iki Christ Jesus wakazannaatapiki kamunanun pu'ati, na'iki utaa kizi punyukunuu kaiman-kinaa nii.

*Titus kaudin-kizi taa-kaao
Crete ii*

⁵ Ōwa'akan pugaru Crete ii, pusha'apata kizi na'iki pupatumaakada kizi'i naa wuru'u aimaakan kida aona'oraz zii washa'apatan. Ōaiapa puzaamatan pidannao choochi zowaunaanao nii ipai wiizai kawana'ati, wuru'u kaina'a'oraz mishidainao kida na'ii. Na'iki aonaa pa'i pumanyukunuuta'ana'a tawuru'u ōparadan kidaz, pidan zaamata-kaao dau'ana'oraz choochi zowaunaa nii.

⁶ Puzaamata kizi pidan kaimana'o umashaapan, aitapa-kariwai ukaduz kaimanan. Na'iki bauda'apa'o udaiaro. Na'iki aitapa-kariwai mishi udainao mishidainao pa'idiwaru, aonaa sha'apaapauzonao mani dikauda kida'o aimaakan, na'iki aonaa dikintapainao mani.

⁷ Aizii mishidainao zowaunaa zaamata-kaoo an, kaudina'o nii Tominkaru ati, marii kau'an kaiman umashaapan, aonaa abatauta-kida'o nii mani dikauda sodi kida'o pakaduz, na'iki aonaa ma'ozakatinpa'o nii mani, na'iki aonaa to'ora'akauzo mani kanom sodi kida dikin ii karikaonan. Na'iki aonaa tuzapa-shori mani. Aonaa to'orauzo na'iki mizaataaka-shori mani.

Na'iki aonaa kizi udi'itinpan soo paaipan dau'u puraata.

⁸ Marii uruu konaukia'o usookapa-kidauzon tawarainao kaawan padapu iti. Na'iki naudapauzo pasha'apatan kaiman kida'o pa'idiwaru aimaakan. Na'iki ma'ozaka'o utaapan panyukunuu pasha'apatan ai aimaakan madoronaa-daun. Na'iki sha'apata'o ipai aimaakan sakitapa. Na'iki taapa'o panyukunuu ipai Tominkaru ati. Na'iki aonaa kashaapina'akauzo mani dikauda kida'o aimaakan ati.

⁹ Mishi kizi ma'ozaka utaapan panyukunuu wuru dau'ati'i mishi'oraz parada-karu, wamishidaniaz na'iki wakowaadapaniaz. Aizii umashaapan an na'apa, uka'iitan nii pama'ozakadan ba'oran mishidainao kida nyukunuu, pakowaadapan ida'an wuru'u mishi'oraz kuwai. Na'iki uruu kida ida'ana'o nii kapam kaimanaiman ukainaabatan na'iki utukapa-kidan mishi wunao pozawatanu'u, pana'iti'oraz itominapa-kidan pidannao wuru aia'a, mishi'oraz kuwai wakowaadapanii kidaz.

¹⁰ Usha'apanum kau'an kaina'a iriba pidannao mishidainao padamata, mazan upu'u ikashadan wuru'u mishi'oraz na'iki sakitapa'oraz kuwai. Tuukii ipana'aapan ba'oran mishidainao kida nyukunuu, ikadakotinan idi soo madiwautapa-ka'o aimaakan kida dau'u karikaonan. Aitaniiman Jewnao, inao manawun aipa'oraz aimaakan sha'apata-ka'o pakakinaorinaa kawana'ati.

¹¹ Ukau'an marina'a naa imashaata-ka'o ikadakoipan ai na'apa kida'o dau'u. Usha'apanum

kau'an iriba'a naa kabaun kawana'ati ĩpozawaabi'ita-kidan pidannao nyukunuu kida, atii aona'a naa ĩaitapan na'ia'oram naa kuwai pamishida. Mazan ĩtominapa-kidanuz pidannao soo ĩaipan karikaonan puraata ĩ'ai.

¹² Kaina'a'o da'i pidan ĩwiizi san, ĩprophetin uruu. Kotua'a naa kaikapa'a ukiauzon pawiiizi sannao dau'ana'a: "Pidannao wuru'u mashaapainouuz da'a'a Crete ida'a, mariidinauzonao manawun ĩdyaun. Na'iki ĩmashaapan pa'atiaaka kida, aonaa kanom ĩkarodapan, na'apa baudokoru kawan. Na'iki zoonzionao kapam ĩdyaun. ĩmashaapan soo paaroapatinan dau'u karikaonan."

¹³ Mishi'o wuru'u ĩkaduz kowaada-kaoaz na'apa. Ukau'an pukakinoo wuru'u pidannao ma'ozaka'o ida'an, ĩmuuda kizi'i naa wuru'u na'apa kida'oraz pakaduz. ĩmishida kizi'i naa bauda'apa wuru'u mishi'o, na'iki sakitapa'oraz pa'an kuwai.

¹⁴ Aonaa kizi'i naa powa'a ĩnyukunuupan wuru'u kotua'o kuwai, Jewnao tomanii kidaz karikaonan. Na'iki aonaa kizi'i naa powa'a ĩmishidan kakinaorii, wuru'u pidannao tomanii kidaz karikaonan, maaiapa-kainouuz mishi'o kuwai.

¹⁵ Pidannao sha'apata'o ipai aimakaan kaiman na'iki sakitapa, kaiman pa'idiwaru Tominkaru tukapan wuru'u ĩsha'apatanii kidaz. Mazan aizii pidannao wuru'u sha'apaapainouuz dikauda kida'o aimakaan, na'iki mamishida-kainouuz Christ, ipai aimakaan ĩsha'apatanii aonaa ukaimanan Tominkaru tukapan. Usha'apanum kau'an aona'a naa ĩdi'itinpan sakitapa, na'iki aona'a naa ĩaitapan udikauda'o wuru'u pasha'apaapanii kidaz aimakaan.

¹⁶ Tuukii ïdakotinpan aitapa'o nii Tominkaru, mazan ipai ïsha'apaapanii wuru'u oii kida'o aimaakan tukapa-kidan aonaa mishi'o mani wuru'u ïmishidanuz Tominkaru. Kashadamiki ïnao, na'iki tuukii ïdikintapan Tominkaru paradan, na'iki aonaa na'iti'i naa ïsha'apatan kaimana'o aimaakan.

2

Mishi'o na'iki sakitapa'o tominapa-kinai

¹ Aizii pugaru, putominapa-kida'a naa pa'i pi-danna'o wuru dau'a'a kuwai mishi'oraz na'iki sakitapa'oraz pa'an.

² Puparada na'iki pukakinaota wuru'u tunarunao-tinpainao kidaz naa, kaiman kizi ïdi'itinpan aonaa madoronaa-daun mani. Na'iki aitapin kizi ïmashaapan. Na'iki ma'ozaka kizi ïtaapan panyukunuu pasha'apatan ai oii kida'o aimaakan. Na'iki ïtukapa-kida kizi tuukii pamishidan wuru'u mishida-kariwaiz kuwai. Na'iki mishi kizi ïtukapa-kidan tuukii pakamarainapanun. Na'iki ïtukapa-kida kizi mishi ma'ozaka ïtaapan panyukunuu, pabaiatan pu'u dadara'o na'iki kasha'apanna'o mashaapa-karu.

³ Na'apa'o nii kapam pukakinaotan zunnao, wuru'u maskonnao-tinpainao kidaz naa. Pudyuuda ïmashaapan kaiman, zunnao taapinainao ipai oia'o ai mashaapan kawan. Aonaa kizi ïmashaapan pakadakotin-kidan dau'u pairibanna'o, na'iki aonaa kizi kapam ïtuzapashorin. Mazan marii pa'an ïtominapa-kidan ba'orainao kaimana'o mashaapa-karu dau'u.

⁴ Ītominapa-kida kizi'i naa wuru'u pa'inainauz zunnao, daiarui marainapa-kao dau'u, na'iki daniinao marainapa-kao dau'u.

⁵ Na'iki ĭtominapa-kida kizi ĭdyaun ĭdadaradan dau'u panyukunuu, aimaakan sha'apata-kao ai madoronaa-daun. Na'iki ĭtukapa-kida kizi kapam na'apam pidan taapan pananaa ipai oia'o ai. ĭtukapa-kida kizi na'apam daiaroi taapan padapu, na'iki na'apam daiarui marainapa-kao na'iki uparadan izo'ati-kao. Aizii mashaapa-karu an kaiman na'apa, aona'o nii kanom dakoopan Tominkaru Paradan.

⁶ Aizii pa'inainao daonaioranao, putominapa-kida kapam ĭdyaun. Marii kizi ma'ozaka ĭtaapan panyukunuu, pasha'apatan ai aimaakan madoronaa-daun.

⁷ Aizii pugaru na'apa kapam, pumashaapa na'iki pusha'apata ipai aimaakan kaiman, putukapa-kida kizi kaimana'o mashaapa-karu pukaduz ida'an. Na'iki mishi kizi putominapa-kidan pidannao kaimanaiman na'iki ma'ozaka'o ida'an.

⁸ Na'iki pukaiwaa sakitapa'o na'iki ma'ozaka'o kakinaorii, aona'oraz turuu udakowapa-kao. Na'apa'o ida'ana'o nii puba'azootin-kidan wuru'u dakomikinaouz, na'iki aona'o ni'i naa ĭaitapan kanom ida'an padakoopan waunao.

⁹ Aizii pidannao wuru'u torii-kariwaiz poitoruinoo* nii, putominapa-kida ĭdyaun marii kizi ĭmashaapan kaiman, na'iki marii kizi karikaonan ĭizo'atin panaobanaanao paradan.

---

* **2:9** *torii-kariwai poitorui:* Putukapa kaarita token ii Parada-karu Masha'apannaada-kinoo di'ii.

Kaiman kizi ñaobanaanao nyukunuu ï'ati, ïsha'apatan idi ipai aimaakan kaiman. Aonaa kizi kapam ïdako'atiizon panaobanaanao paradan.

¹⁰ Na'iki aonaa kizi ïkoidapan aimaakan panaobanaanao di'iki. Mazan marii pa'an ïtukapa-kidan mishi pakaimanan. Aizii ïsha'apatinan an kaiman na'apa, ïtukapa-kidan nii mishi'o ukaimanan wuru'u kuwai kowaadapa-kariwaiz Tominkaru wakazannaatiki dau'u kida'oraz.

¹¹ Mishi Tominkaru tukapa-kidan pakamunanun ipai pidanna'o ati, ukazannaata'azon idi ïdyaun pa'oian ai.

¹² Tominkaru kamunanun idi ukakinaowan waunao, wamuuda kizi'i naa ipai oia'o, wuru'u aona'oraz unaudapan washa'apaapan. Na'iki wamuuda kizi'i naa washa'apaapan oia'o, wuru'u mamishida-kainao sha'apaapauzonii kidaz. Na'iki ukakinaowan waunao marii kizi'i naa wadadaradan wanyukunuu wuru'aia'a dikauda kida'oraz washa'apaapauzon. Na'iki mishi kizi wamashaapan Tominkaru ati aitapin. Na'iki mishi kizi wamashaapan u'ati kaiman uaipan kawana'ati da'a'a imi'i baara'a'a,

¹³ wazaudapan pu'a'a naa umanawunu'o na'iki konaunama'o kamoo kaawan. Uruu na'apaini'o ni'i naa watukapan umanawunu'oraz waTominkarun na'iki wakazannaatapiki, Jesus Christ kaawan.

¹⁴ Uruu Jesus wuru'u taaina'oraz wa'oian dikiin ii, uaipan idi paso'otan waunao washa'apaapan ai ipai wuru'u dikauda kida'oraz aimaakan. Na'iki uaipan idi pasaabaan waunao kaimanainao pidanna'o nii, na'iki papidananna'o nii. Na'iki sha'apata'azoinao nii kaiman kida'o pa'idiwaru

aimaakan.

¹⁵ Ukau'an putominapa-kida ipai pidannao wuru dau'ana'a wakowaadani kidaz parada-karu. Na'iki ma'ozaka pukowaada i'ati wuru'u dyuuda-kariwaiz pukowaadapan. Puma'ozakada kizi putominapa-kidaniinao nyukunuu uruu parada-karu dau'ati. Na'iki ma'ozaka pukashadakowau ba'orainao wuru'u aona'oraz imishida'azon sakitapa'o kakinaowapaku. Aonaa pukashadapa-kidina'ana'a pidannao ati.

3

Na'apam mishidainao aiapa-kao

imashaapan

¹ Karikaonan punyukunuu-kida putominapa-kidaniinao pidannao ati, marii i'izo'atin kazowautapainao wiizai paradan, idyuudan an isha'apatinan, na'iki marii kapam isha'apatan wuru'u tuubaruru kidainao naobanainao dyuudani kidaz usha'apata-kao. Na'iki marii kizi karikaonan itaapan panyukunuu minziwa pasha'apata'azon dau'ati kaiman kida'o aimaakan.

² Na'iki aonaa kizi ikadakotin-kidan pidannao oia'o ida'an. Aonaa kizi izunaapaakan mazan itaapa kizi pa'an panyukunuu kaimanan ipai pidannao tuma. Marii kizi kaiman imashaapan baikopa pidannao tuma. Na'iki aonaa kizi itadinpan ba'oran pidannao ai.

³ Mishi kiwiin aonaa kanom waaitapan, ipai washa'apatauzon aimaakan maaitapinaka-daun karikaonan. Na'iki tuukii kapam

wadikintapauzon, na'iki tuukii wamariidapa-kidinauzon. Na'iki tuukii da'i wakashaapinauzon oia'o sha'apaapa-ka'o dau'ati. Na'iki tuukii da'i wanaudapauzon washa'apaapan ipai pabi'inaaka kida'o aimaakan, aona'oraz ukaimanan kida. Wamashaapauzon kiwiin soo washa'apaapan dikauda kida'o. Wato'oratinan nii da'i wairibannao ati, na'iki wakishauzitanan nii karikaonan ñ'ati. Panaadon wazon-kida-ka'o. Waunao na'apa kapam da'i, wazon-kidan ñdyaun.

⁴ Mazan una'apan pu'u, Tominkaru wakazan-naatapiki aida-kidan pakaimanan na'iki pakamunanun waunao ati.

⁵ Uruu ida'an ukazannaatan waunao wa'oian ai. Aonaa washa'apatan idi'o mani kaiman kida'o aimaakan wuru'u ukazannaatanuz waunao. Soo ukamunanun wa'ati paaipan ati karikaonan. Aizii ukazannaatan waunao, uchikaan na'iki uso'otan ida'an wa'oian wanyukunuu iki. Na'iki upa'inaadan waunao Kaimana'o Doronaa ida'an.

⁶ Dobata Tominkaru taan Kaimana'o Doronaa wanyukunuu iti, Jesus Christ wakazannaatapiki ida'an.

⁷ Ukau'an Tominkaru kamunanun ida'ana'o udakotan waunao kaimana'o pidannao nii, na'iki wazaamata-kinaa ni'i naa wuru'u karikaonanu'oraz kakupa-kinai, karikaonanu'oraz wazaudapauzon.

⁸ Mishi'o wuru'u parada-karu kida òkowaadaniaz pu'ati.

Õaipan nii pukowaadan kaimanaiman ipai wuru'u puabatanii kidaz parada-karu wunao ati'i mishidainao kidaz Tominkaru. Marii kizi karikaonan ñsha'apatan kaiman kida'o pa'idiwaru

aimaakan ba'oran pidannao ati.

Aizii wuru'u saada-kariwai kidaz parada-karu Tominkaru kazannaatan daua'oraz waunao, kaimana'o wuru'u ukaminka'utan nii ipai pidannao.

⁹ Mazan mana'a pa'i puturukadinauzo'ona'a kashadaaka-karu an kanom sodi kida dikin ii karikaonan. Na'iki mana'a puturukadinauzo'ona'a saadapa-karu dau'ati kotua'o pidannao uu kida. Na'iki mana'a punyukunuupauzo'ona'a zunaapaaka-karu. Na'iki mana'a pa'i puturukadinauzo'ona'a to'orataaka-karu an, kotua'o Jewnao kakinaori kida dau'an. Usha'apanum kau'an aonaa kanom kaimana'o ikoda-kao na'apa kida'o ida'an. Madiwaitapa-ka'o karikaonan aimaakan sha'apaapa-kao wuru'u na'apa kida'oraz.

¹⁰ Marii itamau pukakinaowan pidan wuru'u pana'aapa'oraz ba'orainao nyukunuu imishidan ai mishi'o kakinaorii. Aizii umaabata'azookan an, marina'a naa uruu.

¹¹ Usha'apanum kau'an pidan na'apa'o, paaipan ati'o wuru'u umaabata'azookanuz mishi'o parada-karu, na'iki paaipan ati'o wuru'u usha'apaapa'azoonuz oii kida'o aimaakan. Na'iki paaipan ati'o upataka'uta-kidinan.

Paul katokontan pakakinaopan

¹² Aizii odyuudan an Artemas oo Tychicus pugaru di'iti, putiwaa pa'i puwa'atin o'ida'ati, Nicopolis ati. Usha'apanum kau'an na'iti'o nii omakon, na'iki na'ia'o nii oaiapan ogaru amazada wadidiizon dono.

13 Na'iki pukaminka'uta pa'i Apollos na'iki Zenas kaudina'oraz kakinaorii dau'u.* Putaa kizi pa'i i'ati ipai aimaakan ïaiapanii kida, ïdobatan ana'a naa pamakopa-kizi iti.

14 Marii ipai mishidainao tominpan kataankaru dau'u, na'iki pasha'apaapan dau'u kaiman kida'o aimaakan. Karikaonan kizi ïikodan aimaakan pa'ati na'iki ba'oran pidannao ati. Aonaa kizi ïmashaapan kana'apan karikaonan.

15 Ipai pidannao wuru'u õtumainaouz dyuudan paparadan pu'ati. Na'iki pukowaada pa'i waparadan wamin-mishidannao ati na'ii.

Marii karikaonan Tominkaru kamunanun ipai unao ati.

---

* **3:13** *kaudina'oraz kakinaorii dau'u*: uruu dakota-kao lawyer English ida'an.

Kaimana'o Tominkaru Paradan New Testament in Wapishana (GY:wap:Wapishana)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Wapishana

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Wapishana

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
198b856d-ac64-5e95-afee-2b1cb3b356c1